

Skipulagsstofnun
Jón Smári Jónsson
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Reykjavík, 1. febrúar 2024
UST202311-292/R.K.
10.05.00

Efni: Mat á umhverfisáhrifum - Matsáætlun - Dysnes - landfylling og höfn

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 26. nóvember sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um ofangreinda tillögu að matsáætlun fyrir landfyllingu og höfn í Dysnesi, Hörgársveit.

Framkvæmdarlýsing

Í greinagerð kemur fram að Hafnarsamlag Norðurlands bs. áformar uppbyggingu hafnar og landfyllingar við Dysnes í Hörgársveit í samræmi við gildandi deiliskipulag svæðisins. Hafnarsvæðið er metið sem megin forsenda uppbygginu á atvinnu og hafnarstarfsemi við Dysnes. Framkvæmdin felur í sér gerð athafnasvæðis fyrir höfnina og framkvæmdir við hafnarkant og ölduvarnir á landfyllingu sem verður umlukin stálþili. Framkvæmdinni verður skipt upp í 5 bygginaráfangi yfir 6-8 ára tímabil og mun efnaspörf vera í heild um 1,8 milljón m³ af efni sem ýmist verður tekið af hafsbotni eða úr nærliggjandi starfandi námum.

Starfsleyfi, leiðbeinandi reglur og önnur lög

Í kafla 1.6 í matsáætluninni er fjallað um tilskilin leyfi en þar vantar tilvísun í lög nr. 7/1998 um hollusthætti og mengunarvarnir vegna starfsleyfis fyrir starfseminu sem og reglugerð 1400/2020 um mengaðan jarðveg. Umhverfisstofnun vekur jafnframt athygli á að móttaka og endurnýting úrgangs er starfsleyfisskyld til heilbrigðiseftirlits skv. lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir.

Í kafla 3.3. matsáætluninni er fjallað um efnispörf og öflun. Þar kemur fram að áætlað sé að nota efni úr sjó í landfyllinguna og skal þá fylgja leiðbeinandi reglum um meðferð dýpkunarefna á heimasíðu Umhverfisstofnunar, sem m.a. fjalla um þær rannsóknir sem fara þurfa fram á efninu til að meta viðeigandi ráðstöfun og meðhöndlun þess.

Vernduðsvæði og náttúruvætti

Fyrirhugað framkvæmdasvæði er í námunda við tvö friðlýst náttúruvætti í Eyjafirði, annarsvegar Hverastryta á botni Eyjafjarðar, norður af Arnarnesnöfum, friðlýst sem náttúruvætti með augl. í Stj.tíð.B. nr. 510/2007 og hinsvegar Hverastrytur á botni Eyjafjarðar, friðlýst sem náttúruvætti með augl. í Stj.tíð.B. nr. 249/2001.

Skv. 48. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013 má friðlýsa einstaka náttúrumyndanir sem ástæða þykir til að varðveita sökum fræðilegs gildis, fegurðar eða sérkenna og kallast þær náttúruvætti. Náttúruvætti geta t.d. verið fossar, eldstöðvar, hellar og drangar, svo og fundarstaðir steingervinga, sjaldgæfra steinda, bergtegunda og berggerða, eða lífræn

fyrirbæri sem eru einstök og skera sig úr umhverfinu. Friðlýsingin skal jafnframt ná til svæðis kringum náttúrumyndanirnar sem nauðsynlegt er til þess að þær fái notið sín.

Fyrirhuguð er mikil efnistaka í sjó sem mun óhjákvæmilega valda uppþýrlun á fínefni og öðru gruggi.

Fjalla ætti um áhrif framkvæmdarinnar á nærliggjandi náttúruvætti í hafsbotni í umhverfismati framkvæmdarinnar.

Ekki langt frá framkvæmdasvæðinu eru Hörgárósar en hluti svæðisins hefur verið friðlýstur sem Krossnesborgir m.a vegna þess að svæðið er verndaður varpstaður fjölda fuglategunda. Hörgárósar nr. 506 er lýst sem ósasvæði Hörgár ásamt Gáseyri. Á svæðinu eru tjarnir, flæðimýrar og strandgróður og mikið fuglalíf.

Vinsun umhverfisþátta

Umhverfisstofnun telur að ekki séu færð nægilega góð rök fyrir vinsun umhverfisþátta sem skoða á í umhverfismatinu. Í greinagerð segir að út frá tiltækum gögnum sé ekki þörf á að skoða umhverfisþáttin fuglalíf. Hvergi kemur fram hver þessi tiltæku gögn eru. Ekki langt frá svæðinu eru Hörgárósar en hluti svæðisins hefur verið friðlýstur sem Krossnesborgir, .m.a vegna þess að svæðið er verndaður varpstaður fjölda fuglategunda. Hörgárósar nr. 506 er lýst sem ósasvæði Hörgár ásamt Gáseyri. Á svæðinu eru tjarnir, flæðimýrar og strandgróður og mikið fuglalíf. Umhverfisstofnun telur að skoða eigi matsþáttin fuglalíf í mati á umhverfisáhrifum.

Jafnframt er tekið fram að hljóðvist á svæðinu sé talin góð í dag og byggðar verði hljóðmanir í grennd við bæinn Litla-Hvamm til að bæta hljóðvist þar. Umhverfisstofnun telur að rétt væri að gera grein fyrir umhverfisþættinum hljóðvist í mati á umhverfisáhrifum. Í greinagerð er vísað til þess að ekki séu til neinar upplýsingar um núverandi hljóðvist á svæðinu og því fær stofnun ekki séð hvernig hægt er að vinsa umhverfisþáttin frá án fyrirbyggjandi upplýsinga. Framkvæmdin og uppbygging hafnar og athafnasvæðis kemur að öllum líkinum til með að breyta núverandi hljóðvistar ástandi.

Í greinagerð kemur einnig fram að umhverfisþátturinn mengun verði ekki skoðaður í umhverfismati framkvæmdarinnar. Hvergi eru færð rök fyrir vinsun á þeim umhverfisþætti. Eðli framkvæmdarinnar kemur til með að þurfa stórtækar vinnuvélar, aðgang að eldsneyti og er þá ótalið sú mögulega mengun sem getur orðið við fyrirhugaða hafnarstarfsemi. Það er mat Umhverfisstofnunar að gera skuli grein fyrir þeirri mengun sem getur orðið við framkvæmdina.

Stjórn vatnamála

Stefnumörkunar vatnaáætlunar 2022 - 2027 er ekki nægilega gætt í matsáætluninni, en samkvæmt 28. gr. laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála skulu opinberar áætlanir á vegum stjórnvalda, svo sem vegna skipulagsmála, náttúruverndar, orkunýtingar og samgangna vera í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem kemur fram í vatnaáætlun. Gera þarf grein fyrir vatnaáætlun og áhrifum framkvæmdarinnar á þá stefnumörkun sem er sett fram í vatnaáætlun og lögum um stjórn vatnamála. Gera þarf m.a. grein fyrir þeim áhrifum sem framkvæmdirnar kunnu að hafa á viðkomandi vatnshlot, hvort hætta sé á því að ástandi þeirra muni á einhvern hátt hnigna og hvort þau munu standast þau umhverfismarkmið sem

hafa verið sett fyrir þau samkvæmt vatnaáætlun. Áhrifamatið þarf að uppfylla kröfur laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og reglugerðar nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun. Samkvæmt vatnaáætlun má ástandi vatnshlota ekki hnigna, hvorki varanlega né tímabundið.

Beðist er velvirðingar á því hve dregist hefur að svara erindi þessu.

Virðingarfyllt,

Ríkey Kjartansdóttir

Sérfræðingur

Halla Einarsdóttir

teymisstjóri